

ANALYSE: UNGES FAMILIELIV

FORÆLDRES SKÆNDERIER FÅR UNGE TIL AT BEKYMRE SIG OM SKILSMISSE

En ny landsdækkende undersøgelse fra Børnerådet blandt 1.500 elever i 8. klasse viser, at forældres hyppige og højlydte skænderier får unge til at tænke på skilsmisse. De unge, der bekymrer sig om skilsmisse, har lavere livstilfredshed end andre unge.

Unge, der tænker på, om deres forældre skal skilles, scorer lavere på flere trivselsparametre. De taler sjældnere med nogen, hvis de har problemer, bekymringer eller sorger. Desuden føler 40 pct. af de unge, der ofte tænker på skilsmisse, sig altid eller af og til ensomme. Det samme gælder for 21 pct. af de unge, der sjældnere tænker på skilsmisse.

Børnerådets formand Per Larsen er bekymret: "Der er behov for øget fokus på de børn og unge, der i deres stille sind går med tunge tanker om skilsmisse. Forældrene skal overveje, hvad det betyder for deres børn, når de skændes. Og så vil jeg opfordre andre voksne, fx lærere eller pædagoger, til at tale med barnet, hvis de fornemmer, at der er noget galt."

De unges svar viser, at de fleste kommer fra velfungerende familier med en god stemning til daglig. 7 pct. af de unge oplever dog, at der er rigtig dårlig eller dårlig stemning derhjemme. Stemningen hænger sammen med de unges livstilfredshed: 43 pct. af de unge, der til daglig oplever dårlig eller rigtig dårlig stemning derhjemme, giver udtryk for lav livstilfredshed, mens det samme gælder for 12 pct. af de unge, der synes, at stemningen derhjemme er rigtig god eller god.

"Der kan være mange grunde til, at stemningen derhjemme er dårlig. Nogle skal måske overveje, om hverdagen er for presset. Samtidig må vi

igen appellere til vores politikere om at påtage sig ansvaret for at skabe bedre vilkår for børnefamilier i Danmark. Det kan give forældrene den tid, der skal til for at skabe trygge rammer for deres børn," siger Per Larsen.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- 14 pct. af unge, der lever i kernefamilier, tænker altid eller af og til på, om deres forældre skal skilles.
- De unge, der oftere tænker på, om deres forældre skal skilles, trives dårligere på en række områder end andre unge. Fx føler 40 pct. sig altid eller af og til ensomme, mens det samme gælder for 21 pct. af unge, der sjældnere tænker på skilsmisse.
- 71 pct. af de unge fortæller, at de taler med andre, hvis de har problemer, bekymringer eller sorger, mens dette kun gælder for 62 pct. af de unge, der oftere tænker på, om forældrene skal skilles.
- 7 pct. af de unge oplever, at der på en helt almindelig dag er dårlig eller rigtig dårlig stemning hjemme hos dem. 89 pct. mener, der er god eller rigtig god stemning.
- De unges livstilfredshed hænger sammen med stemningen derhjemme. 43 pct. af de unge, der til daglig oplever dårlig eller rigtig dårlig stemning derhjemme har lav livstilfredshed, mens det samme gælder for 12 pct. af de unge, der synes, stemningen derhjemme er rigtig god eller god.

ANALYSENOTAT

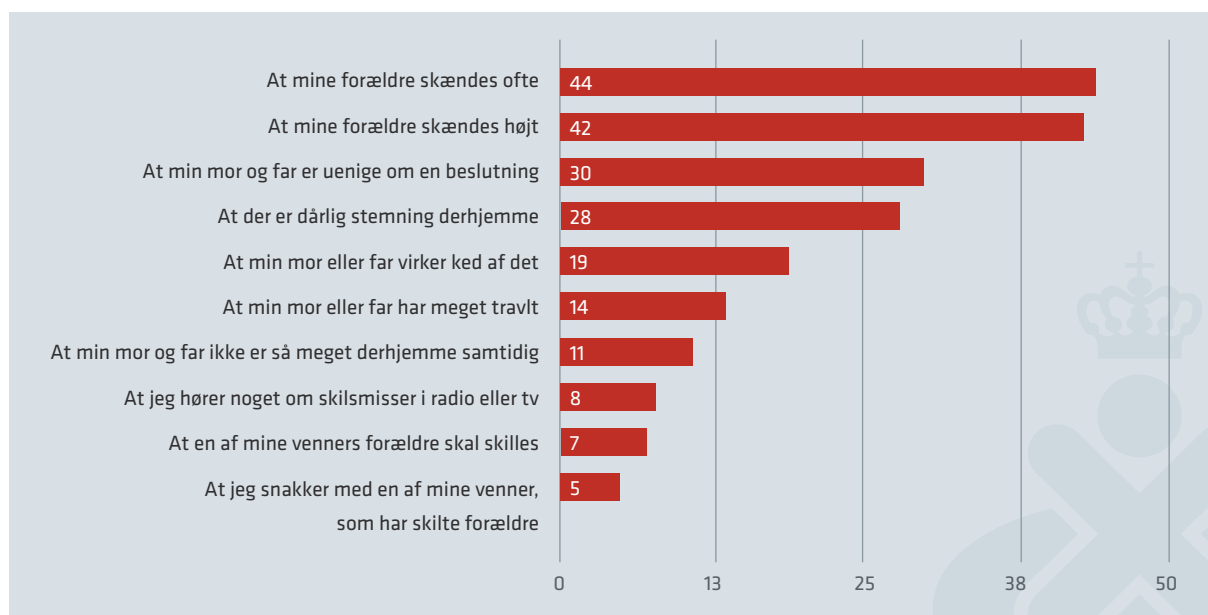
DE TÆNKSOMME UNGE

Denne undersøgelse viser, at 14 pct. af de unge, der lever i kernefamilier, altid eller af og til tænker på, om deres forældre skal skilles. Det kan skyldes, at mere end hver tredje, 35 pct., af de 14-15-årige i Danmark har oplevet, at deres forældre er blevet skilt (Danmarks Statistiks Statistikbank). Især for pigerne fylder skilsmissetanker: 17 pct. af dem – mod 12 pct. af drengene – tænker altid eller af og til på skilsmisse. Som figur 1 viser, er det især forældrenes hyppige og højlydte skænderier, der kan få de unge til at tænke på skilsmisse.

Christopher på 13 år bor i en kernefamilie. Og han ser flere grunde til, at unge kan bekymre sig om forældres potentielle skilsmisse: "Hvis de skændes meget (...) hvis de bare ikke kommer hjem på samme tid, og når min mor kommer hjem, så tager far afsted, og når far kommer hjem, tager mor afsted."

De unge oplever selv at have en god fornemmelse for stemningen mellem forældrene, og flere mener, de kan mærke, hvor alvorlige forældrenes skænderier er. Lisa og Karen på 14 og 15 år fortæller, at den dårlige stemning kan vække bekymring. Lisa siger: "Hvis nu

FIGUR 1: FORÆLDRENES HYPPIGE ELLER HØJLYDTE SKÆNDERIER FÅR ISÆR UNGE TIL AT TÆNKE PÅ SKILSMISSE.

Antal svar: 132

Spørgsmål: *Hvad kan få dig til at tænke på, om dine forældre skal skilles?*

Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel og seks kvalitative interviews. Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i maj 2015, og 97 pct. af de unge, der deltog, var mellem 14 og 15 år. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagerst i notatet.

Undersøgelsen er finansieret af

VELUX FONDEN

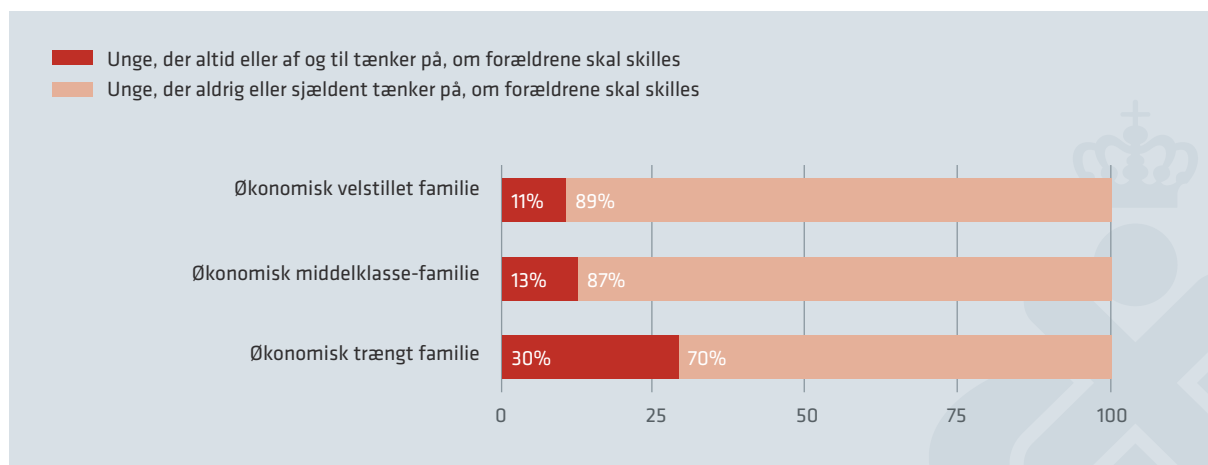

de har været irriterede over et eller andet, så kan jeg godt sådan fornemme det." Karen supplerer: "Mine forældre bliver tit irriterede på hinanden, og så griner de bare over det bagefter. Det bliver jeg ikke bekymret over, men de får også sådan store skænderier. Ikke så tit men nogle gange, og så kan jeg godt blive bekymret over, hvad der sker, men der sker aldrig noget."

De unge, der har besvaret spørgeskemaet, har også selv haft mulighed for at skrive, hvad der kan få dem til at tænke på skilsmisse. De nævner en række konkrete episoder, der påvirker deres tanker om forældrenes mulige skilsmisse. En 15-årig dreng fra Østsjælland skriver fx: "De har snakket om det," mens en 14-årig pige fra Østjylland fortæller: "De har været skilt mange gange før, så man har det altid i baghovedet." Også sociale problemer kan have betydning for de unges tanker om skilsmisse. En 15-årig pige fra Sydsjælland skriver fx: "Min far er ædru alkoholiker, og jeg ved, at hvis han begynder at drikke igen, går min mor fra ham."

De familiemæssige rammer kan også have betydning for de unges bekymringer om skilsmisse. Figur 2 viser, at 30 pct. af unge, der lever i økonomisk trængte familier, altid eller af og til tænker på, om deres forældre skal skilles. Det samme gælder for hhv. 13 og 11 pct. af unge fra en økonomisk middelklasse-familie eller en økonomisk velstillet familie. Børnerådet har tidligere undersøgt, hvordan unges trivsel kan hænge sammen med familiens økonomiske situation (Børnerådet, 2015). Og den undersøgelse bekræfter, at der er en væsentlig forskel på graden af livstilfredshed og trivsel mellem unge fra økonomisk trængte familier og mere velstillede familier.

FIGUR 2: UNGE FRA ØKONOMISK TRÆNGTE HJEM TÆNKER OFTERE PÅ, OM DERES FORÆLDRE SKAL SKILLES.

Antal svar: 904

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på følgende spørgsmål: *Tænker du på, om dine forældre skal skilles?* og *Tror du, at din familie har flere eller færre penge end en typisk familie i Danmark?*

Min far er ædru alkoholiker, og jeg ved, at hvis han begynder at drikke igen, går min mor fra ham.

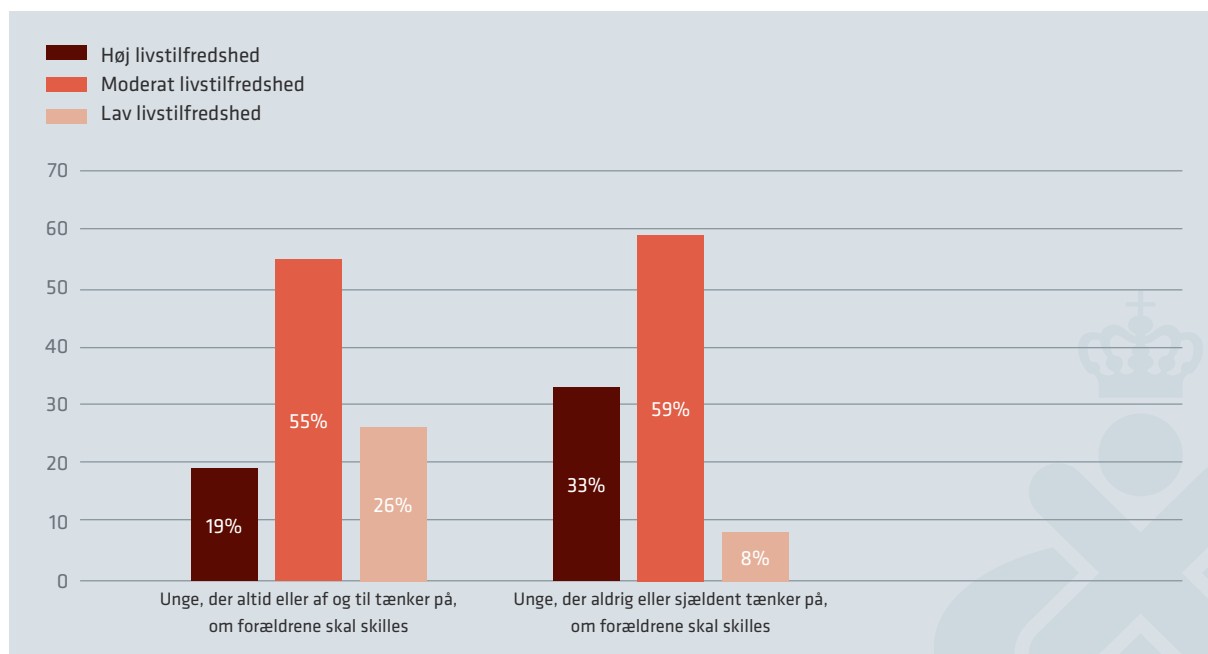
PIGE 15 ÅR

LIVSTILFREDSHEDEN HALTER FOR DE TÆNKSOMME

Unge, der altid eller af og til tænker på, om forældrene skal skilles, har lavere livstilfredshed end unge, der aldrig eller sjældent tænker på det. Således oplever 19 pct. af de unge, der altid eller af og til tænker på, om forældrene skal skilles, høj livstilfredshed.

Det samme gælder for 33 pct. af de unge, der aldrig eller sjældent har disse tanker. Figur 3 viser desuden, at 26 pct. af de unge, der ofte tænker på en mulig skilsmisse, oplever lav livstilfredshed. For andre unge gælder det 8 pct.

FIGUR 3: UNGE, DER OFTERE TÆNKER PÅ, OM FORÆLDRENE SKAL SKILLES, HAR LAVERE LIVSTILFREDSHED END ANDRE UNGE.

Antal svar: 939

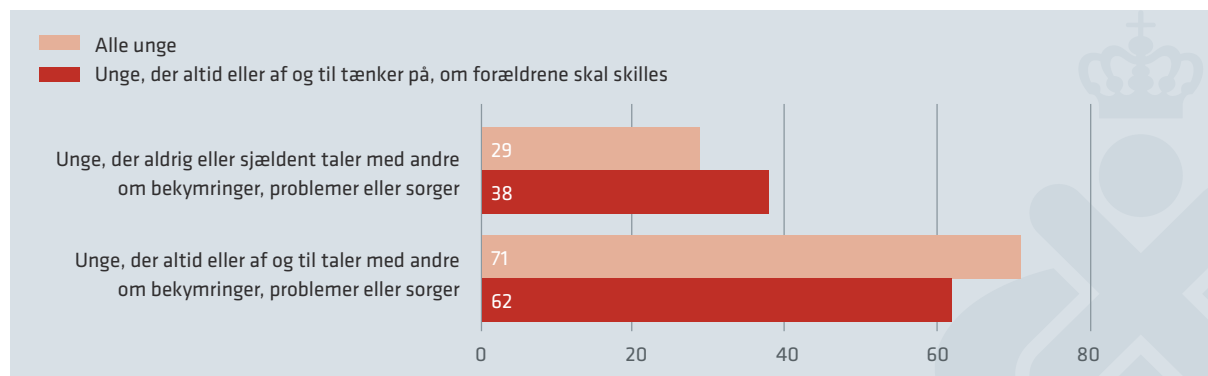
Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på følgende spørgsmål: *Tænker du på, om dine forældre skal skilles?* og *Her er en skala. 10 betyder 'det bedst mulige liv for dig', og 0 betyder 'det værst mulige liv for dig'. Hvor synes du selv, du er for tiden?*

ENSOMME UNGE MED FÆRRE FORTROLIGE

De unges grad af livstilfredshed kan hænge sammen med, hvorvidt de taler med andre om deres bekymringer. Figur 4 kan derfor formentlig forklare en del af sammenhængene i figur 3. Den viser nemlig, at blot 62 pct. af de unge, der altid eller af og til tænker på, om forældrene skal skilles, taler med andre, hvis de har bekymringer, problemer eller sorger. For den resterende gruppe af unge taler flere end 7 ud af 10 med andre i tilsvarende situationer.

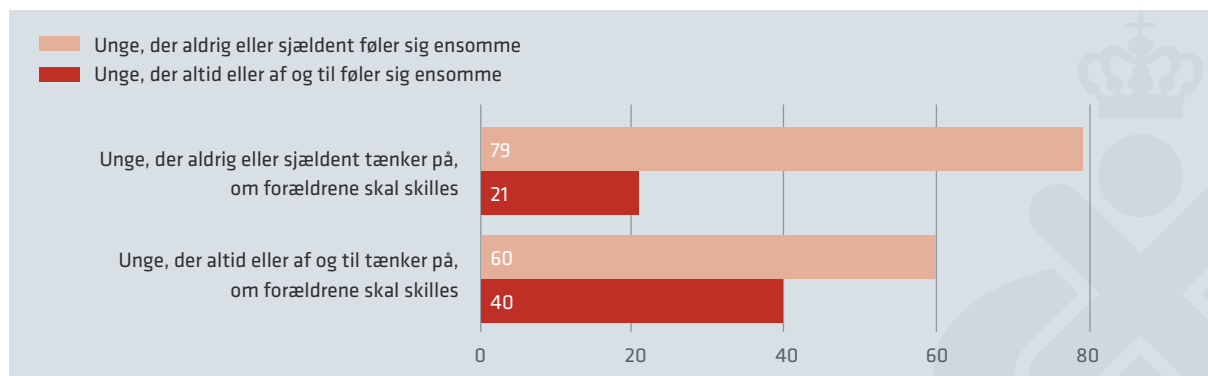
Når det gælder de unges følelse af ensomhed, er der også forskel på unge, der altid eller af og til tænker på, om forældrene skal skilles, og unge, der aldrig eller sjældent tænker på det. Således føler 40 pct. af de unge, der oftest tænker på en mulig skilsmisse, sig altid eller af og til ensomme. For unge, der sjældnere tænker på, om forældrene skal skilles, er den tilsvarende procentandel 21.

FIGUR 4: UNGE, DER TÆNKER PÅ, OM FORÆLDRENE SKAL SKILLES, TALER SJÆLDNERE MED ANDRE OM BEKYMNINGER, PROBLEMER ELLER SORGER END ANDRE UNGE.

Antal svar fra unge, der altid eller af og til tænker på, om forældrene skal skilles: 128. Antal svar fra alle unge: 1470
Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på følgende spørgsmål: *Tænker du på, om dine forældre skal skilles?* og *Her er en skala. 10 betyder 'det bedst mulige liv for dig'; og 0 betyder 'det værst mulige liv for dig'. Hvor synes du selv, du er for tiden?*

FIGUR 5: UNGE, DER TÆNKER PÅ, OM FORÆLDRENE SKAL SKILLES, FØLER SIG OFTERE ENSOMME.

Antal svar: 926. Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på følgende spørgsmål: *Tænker du på, om dine forældre skal skilles?* og *Føler du dig ensom?*

Snak med jeres barn, vær ærlige, og lad være med at lade som om, alt er godt, hvis det ikke er det.

PIGE 15 ÅR

Af de 14 pct., som altid eller af og til spekulerer på, om deres forældre skal skilles, er næsten hver femte bange for, at forældrene reelt skal skilles. Især udsigten til at skulle vælge, hvem af forældrene de ønsker at bo hos, giver anledning til ubehagelige tanker hos de unge. Om bekymringen for skilsmisse siger Lisa: "Man føler sig mere tryk, når de er sammen, for det er det miljø, man er vant til. Hvis de lige pludselig skulle splitte, så ville man ikke vide, hvad man skulle gøre. Og så vil det føles lidt, som om man skulle vælge side, og der ville være rigtig meget, man skulle tage stilling til, så man vil hellere bare undgå det."

GODE RÅD TIL VOKSNE – FRA UNGE

De unge har i spørgeskemaet haft mulighed for at give voksne gode råd til, hvordan de bedst muligt håndterer situationer, hvor et barn spekulerer på, om forældrene skal skilles. De fleste af de unge retter deres råd mod forældrene. Det mest gennemgående råd er, at forældrene skal tale åbent om problemerne med deres børn. En 14-årig pige fra Nordjylland skriver fx: "Det er vigtigt at fortælle barnet sandheden, inden det spørger," mens en 15-årig pige fra Vestjylland skriver: "Snak med jeres barn, vær ærlige, og lad være med at lade som om, alt er godt, hvis det ikke er det."

Forældrenes skænderier dukker også op, når de unge giver råd. En 14-årig pige fra Sydjylland skriver fx: "Gå udenfor og skændes og sørg for, at dine børn ikke hører det." Figur 4 viste, at unge, der tænker på, om forældrene skal skilles, sjældnere taler med andre om bekymringer, problemer eller sorger end andre unge. Den sammenhæng ses også, når de unge giver råd. En 14-årig pige fra Sydsjælland skriver fx: "Tag en snak med barnet, så barnet ikke går rundt med tunge tanker i hovedet."

Børnerådet har tidligere gennemført undersøgelser, der viser, at børn og unge gerne vil inddrages og høres i deres egen sag, og at inddragede unge er mere tilfredse (Børnerådet, 2015; Børnerådet, 2016). Det afspejler de unges råd til de voksne også. Fx skriver en 15-årig pige fra Nordjylland: "Lyt til, hvad jeres barn har at sige (ikke afbryde). Halvhjertede undskyldninger kan børn se lige igennem. Fortæl dem sandheden." Placeringen af ansvar og skyld er også noget, der ligger de unge på sinde. To 15-årige, en dreng og en pige, fra Nordjylland skriver fx: "Husk barnet på, at det ikke er skyld i noget – det er ikke barnets skyld, at de voksne skændes," og "Forklar dem årsagen til skilsmissen. Sig til dem, det ikke er deres skyld. Gør dem opmærksom på, at der er folk til stede til at lytte på dem, hvis de har brug for nogen."

STEMNINGEN DERHJEMME PÅ EN HELT ALMINDELIG DAG

89 pct. af de unge vurderer, at der til daglig er en god stemning i deres hjem. Men 7 pct. af de unge fornemmer, at der hjemme hos dem er en dårlig eller rigtig dårlig stemning på en helt almindelig dag. Denne andel ligger på linje med konklusionerne i rapporten *Børn og Unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2010*, som viser, at 6 pct. af de 15-årige i Danmark oplever, at stemningen i hjemmet er problematisk (Ottosen m.fl., 2010).

De 7 pct. som fornemmer dårlig stemning er i højere grad unge fra brudte familier. Således angiver 10 pct. af unge, der lever i brudte familier, at der er en dårlig stemning. Det samme gælder for 5 pct. af unge, der lever i kernefamilier. At der er en sammenhæng mellem, hvilke voksne de unge bor sammen med, og hvordan de oplever stemningen derhjemme, under-

støttes af Ottosen m.fl.. Deres konklusioner er, at flere unge i brudte familier oplever dårlig stemning mellem forældrene (Ottosen m.fl., 2010). Desuden spiller køn og etnisk baggrund en rolle, når det gælder opfattelsen af stemningen i hjemmet. 8 pct. af pigerne mod 6 pct. af drengene fornemmer, at stemningen derhjemme er dårlig. Og for unge med anden etnisk baggrund end dansk gælder det, at 10 pct. oplever en dårlig stemning. For unge med etnisk dansk baggrund er den tilsvarende procentandel 6.

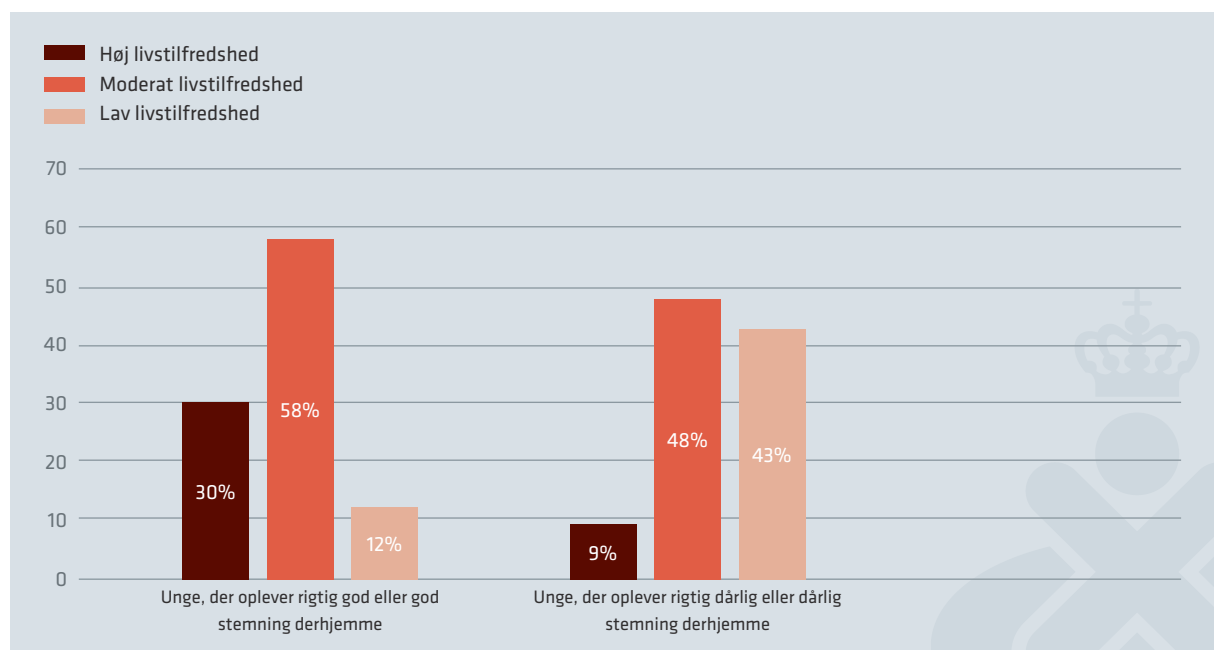
EN TRYKKET STEMNING

Unge, der oplever dårlig stemning i deres hjem, angiver oftere end andre unge lav livstilfredshed. Som figur 6 viser, vurderer 43 pct. af de unge, der fornemmer en dårlig stemning derhjemme, lav livstilfredshed. Det

samme gælder for 12 pct. af de unge, der lever i hjem præget af en god stemning. I den anden ende af skalaen ser vi, at 30 pct. af de unge, der til daglig oplever en god stemning, udtrykker høj livstilfredshed, mens det samme gælder for 9 pct. af de unge, der bor i hjem med en dårlig stemning.

Sammenhænge i figur 6 understøttes af konklusionerne i *Børn og Unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2010*. De viser, at der er sammenhæng mellem et dårligt følelsesmæssigt klima, dvs. stemningen i familien, og børnenes trivsel. Det vil også sige, at børn, der lever i hjem præget af dårlig stemning, hyppigere befinder sig på grænsen til eller uden for det trivselsmæssige normalområde (Ottosen m.fl., 2010).

FIGUR 6: UNGE, DER OPLEVER DÅRLIG STEMNING DERHJEMME, UDTRYKKER LAVERE LIVSTILFREDSHED END ANDRE UNGE.

Antal svar: 1.443

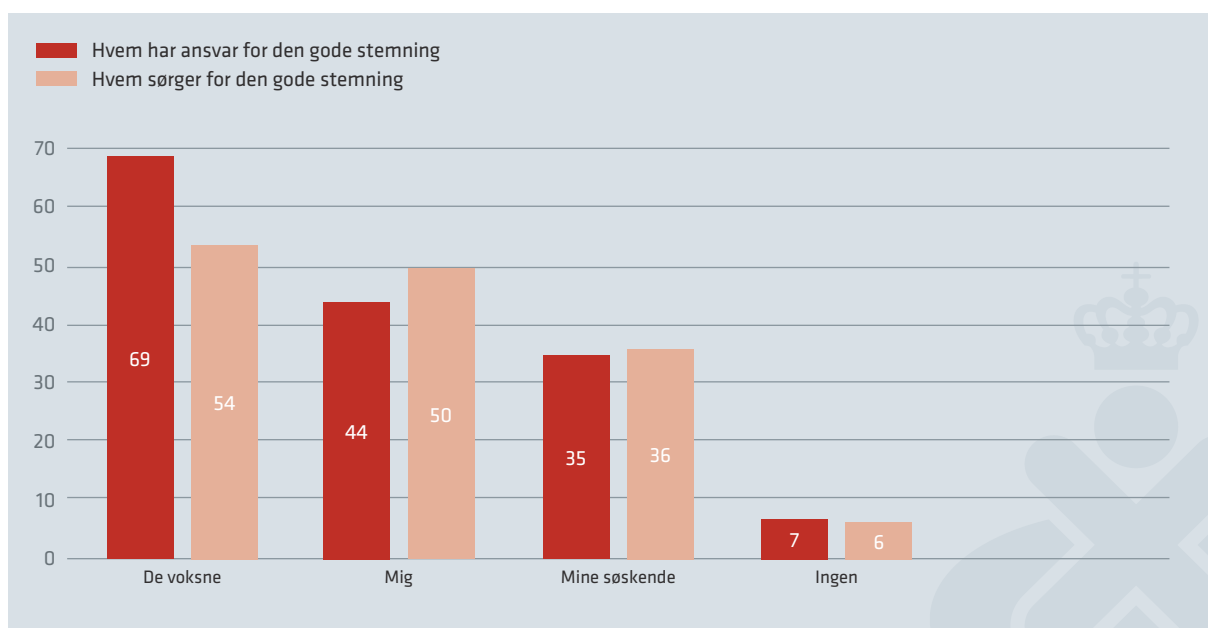
Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på følgende spørgsmål: *Her er en skala. 10 betyder 'det bedst mulige liv for dig'; og 0 betyder 'det værst mulige liv for dig'. Hvor synes du selv, du er for tiden?* og *Tænk på en helt almindelig dag hjemme hos dig. Hvordan synes du som regel stemningen er derhjemme?*

DE VOKSNES ANSVAR

69 pct. af de unge synes, det er de voksnes ansvar, at der er en god stemning derhjemme. Samtidig svarer 54 pct. af de unge, at det faktisk er de voksne, der sørger for den gode stemning. Omvendt viser det sig, at 44 pct. af de unge synes, at de har et ansvar

for den gode stemning, mens 50 pct. af dem synes, det er dem, som reelt sørger for den gode stemning. Figur 7 tegner således et billede af et misforhold mellem, hvem, de unge synes, har ansvar for den gode stemning, og hvem, de synes, påtager sig ansvaret for den.

FIGUR 7: DE UNGE SYNES PRIMÆRT, AT DEN GODE STEMNING ER DE VOKSNES ANSVAR.

Antal svar: 1.511. Tallene summer ikke til 100, da de unge har haft mulighed for at angive flere svar.

Spørgsmål: *Hvem sørger for, at der er en god stemning hjemme hos dig?* og *Hvem, synes du, har ansvar for, at der er en god stemning hjemme hos dig?*

UNGE ØNSKER TILLID

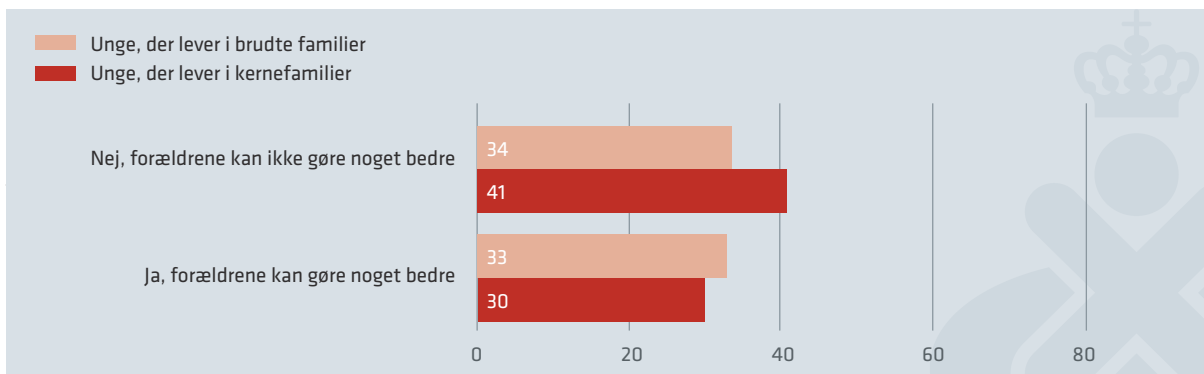
87 pct. af de unge synes, de har gode forældre. Og selvom det er en stor andel, er det alligevel færre, end da Børnerådet i 2014 spurgte børn i 7. klasse om det samme. Her svarede 92 pct., at de syntes, de havde gode forældre (Børnerådet, 2014).

Figur 8 viser, at næsten en tredjedel, 31 pct., mener, at der er noget, forældrene kan gøre bedre. Især

unge, der lever i brudte familier, synes, der er plads til forbedring. 33 pct. af de unge, der lever i brudte familier, mod 30 pct. af de unge, der lever i kernefamilier, synes, de voksne, de bor sammen med, kan gøre noget bedre.

Og som figur 9 viser, efterlyser de unge særligt mere tillid fra de voksne. Desuden ønsker de, at de voksne lytter mere til dem, og at de skælder dem mindre ud.

FIGUR 8: UNGE, DER LEVER I BRUDTE FAMILIER, MENER I HØJERE GRAD, AT FORÆLDRENE KAN GØRE NOGET BEDRE.

Antal svar fra unge, der lever i kernefamilier: 977. Antal svar fra unge, der lever i brudte familier: 513. Tallene summer ikke til 100, da 'ved ikke' svar er frasorteret. Spørgsmål: *Hvilke voksne bor du sammen med?* og *Er der noget, dine forældre kan gøre for at blive bedre forældre?*

FIGUR 9: DE UNGES VURDERINGER AF, HVAD DERES FORÆLDRE KAN GØRE BEDRE.

Antal svar: 460 (kun unge, der har svaret ja til, at forældrene kan gøre noget bedre)

Spørgsmål: *Hvad er det vigtigste, dine forældre kan gøre for at blive bedre forældre?* Respondenten har haft mulighed for at angive 1-3 svar.

Alfred, Ella og Mie på hhv. 15, 14 og 15 år er enige om, at forældres tillid til deres børn er centralt for 'det gode ungdomsliv'. Alfred siger: "Jeg synes, at forældrene skal have et åbent tillidsforhold til deres børn. Og give lov til fx, hvis man vil ud med vennerne en fredag aften. De venner, jeg kender, så ender det alligevel med, de tager ud, og så ved forældrene det

bare ikke." Mie er enig med Alfred, men påpeger, at den unge også skal være ærlig for at få forældrenes tillid. Hun eksemplificerer det med skolen som kontekst: "Det der med tillid, det kan også være, at man får dårlige karakterer i skolen, og man måske havde fortalt, at det gik godt. Så begynder forældrene at tvivle på en. Så er det bedre bare at sige det lige ud,

at man har problemer med noget. Så de ikke begynder at miste tilliden.”

Næsten hver fjerde af de unge, der synes, at de voksne kan gøre noget bedre, mener, at forældrene kan skælde mindre ud. Det ligger på linje med, at 88 pct. af børn i 7. klasse i 2014 fortalte, at de, i større eller mindre grad, fik skæld ud af de voksne derhjemme (Børnerådet, 2014). Noget kan imidlertid tyde på, at unge i 9. klasse får mindre skæld ud – eller lægger mindre mærke til det. For da vi spurgte 7.-klasses-eleverne, svarede 36 pct. af dem, at de gerne ville have, at de voksne derhjemme skældte dem mindre ud. I 2014 angav 41 pct. af børnene i 7. klasse endvidere, at de gerne ville lyttes mere til. Den procentandel er i 9. klasse faldet til 32. Forskellen kan være udtryk for, at de unges forældre lytter mere til dem, jo ældre de bliver.

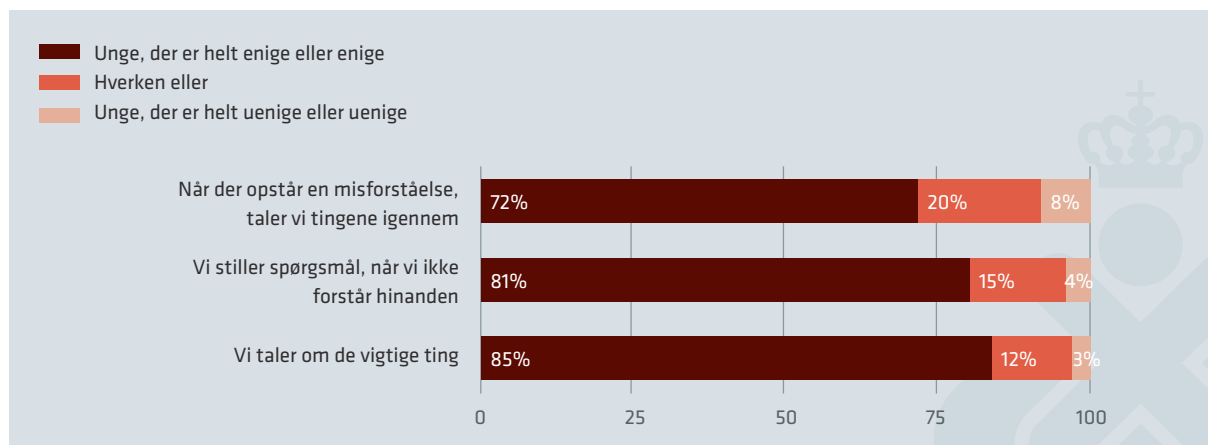
Som figur 9 viser, nævner 16 pct. af de unge, der synes, forældrene kan gøre noget bedre, at de voksne skal interessere sig mere for de unges fritidsliv. Da vi spurgte Merle på 14 år, hvad forældre kan gøre for at sikre deres børn et godt børne- og ungdomsliv, og

om hun havde nogle konkrete forslag, sagde hun: ”At de viser deres støtte i de interesser, man har og sådan noget. For eksempel hvis man spiller fodbold, og man tænker, at man gerne vil træne mere eller på et højere niveau, og så kan de måske hjælpe en med at komme derhen, hvor man gerne vil.” Og: ”Sådan måske hjælpe med at sige sådan: ’Vi kunne sende en mail, og spørge om du kunne komme derhen? Eller vi kunne tjekke nogle andre klubber ud’”.

FAMILIEKULTUREN BLOMSTRER

Relationen mellem forældre og ung har stor betydning for unge (Rasmussen m.fl., 2015). Eksempelvis viste en undersøgelse fra Sex & Samfund sidste år, at 80 pct. af de 15-25-årige mener, at børn, der mistrives, kan få det bedre, hvis de taler med deres forældre om problemerne (Sex & Samfund, 2015). Også for de unge i Børne- og Ungepanelet har familien stor betydning. Fx synes 89 pct. af de unge, at tid med familien er vigtig (Børnerådet, 2015). Figur 10 giver et indblik i den tid, de unge bruger med familien derhjemme. Figuren viser, at 85 pct. af de unge synes, de taler om de vigtige ting med deres forældre. Derudover oplever 81 pct. af de unge, at der

FIGUR 10: DE UNGES VURDERINGER AF FAMILIEKULTUREN I DERES HJEM.

Antal svar: 1.250

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udtalelser om dine forældre eller dig? Når der opstår en misforståelse taler vi tingene igennem. – Vi stiller spørgsmål, når vi ikke forstår hinanden. – Jeg synes, vi taler om de vigtige ting.

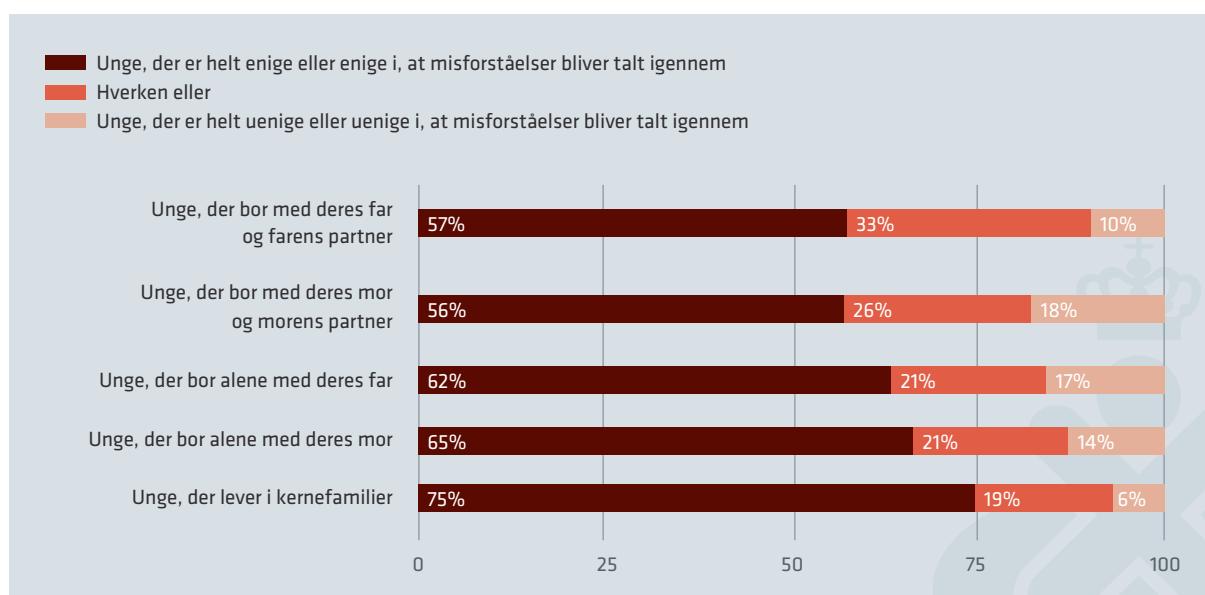
bliver stillet spørgsmål, når forældrene eller den unge ikke forstår hinanden.

Der er imidlertid plads til forbedring, når det gælder misforståelser mellem forældrene og den unge. 8 pct. af de unge erklærer sig nemlig uenige eller helt uenige i, at misforståelser bliver talt igennem, mens hver femte har svaret 'hverken eller'. Som figur 11 viser, gælder det særligt for unge, der lever i brudte familier. Det er især de unge, der lever i familier med

en stedforælder, som mener, at misforståelser ikke bliver talt igennem i familien.

Modsat konklusionerne i *Skolebørnsundersøgelsen 2014* (Rasmussen m.fl., 2015) finder vi ingen statistisk signifikante forskelle mellem piger og drenges vurderinger af, at misforståelser bliver talt igennem, at forældrene og den unge stiller spørgsmål, når de ikke forstår hinanden, eller at familien taler om de vigtige ting.

FIGUR 11: UNGE, DER LEVER I BRUDTE FAMILIER, OPLEVER SJÆLDNERE, AT MISFORSTÅELSER BLIVER TALT IGENNEM I FAMILIEN.

Antal svar: 1.250 Spørgsmål: *Hvor enig eller uenig er du i følgende udtalelser om dine forældre eller dig? - Når der opstår en misforståelse taler vi tingene igennem.*

Hvis du kender et barn, der bekymrer sig om skilsmisse, er der hjælp at hente:

- børneportalen.dk
- BørneTelefonen, www.bornetelefonen.dk, tlf. 116 111
- Mor og far skal skilles, www.morogfarskalskilles.dk
- Børnenes skilsmissetelefon, tlf. 20 600 550
- ForældreTelefonen, tlf. 35 55 55 57

METODE: HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

BØRNE- OG UNGEPANELET

Analysen er et resultat af tredje undersøgelse i Børnerådets nuværende Børne- og Ungepanel og af tre fokusgruppeinterviews. Første undersøgelse i panelet handlede om livet i 7. klasse, den anden om unge og medier, mens vi her undersøger, hvordan 8.-klasser-elever oplever deres familieliv. Undersøgelsen har været fagligt kvalificeret af en følgegruppe, der på to møder har bidraget med input til særligt relevante perspektiver og nuancer på temaet *familieliv*.

Panelet er etableret ved en stratificeret stikprøve foretaget af Danmarks Pædagogiske Universitet og består af 2.337 8.-klasser-elever fordelt på 114 skoler. 1.537 unge har besvaret et spørgeskema, hvilket giver en svarprocent på 66. På skoleniveau er svarprocenten 78.

REPRÆSENTATIVITET

Der er lidt færre unge med anden etnisk baggrund end dansk, der har svaret på spørgeskemaet (9 pct.), end der er unge med etnisk minoritetsbaggrund i 8.-klasser på landsplan (11 pct.). På samme måde er de unge, der har besvaret spørgeskemaet, en anelse ældre (14,55 år) end gennemsnittet af 8.-klasser-elever i hele landet (14,18). Forskellene er statistisk signifikante.

84 pct. af de unge går i folkeskole, 15 pct. i friskole eller privat grundskole, mens 1 pct. går i dagbehandlingstilbud eller dagbehandlingshjem. 3 pct. af de unge går i specialklasse¹. Alle skolestørrelser og landsdele er repræsenterede, ligesom der både er elever fra yder- og byområder.

KVANTITATIV DEL

De statistiske analyser bygger på data fra et elektronisk spørgeskema, som blev besvaret i foråret 2015.

Når vi henviser til 'brudte familier' og 'kernefamilier', er det et udtryk for en sammenlægning af ti familietyper samt en 'andet-kategori', de unge har kunnet vælge imellem i spørgeskemaet.

De ti familietyper, de unge kunne vælge imellem, var:

- begge min forældre
- kun min mor
- min mor og hendes kæreste/ægtefælle
- kun min far
- min far og hans kæreste/ægtefælle
- skiftevis hos min mor og far – begge bor alene
- skiftevis hos min mor og far – min mor, far eller begge bor sammen med en kæreste/ægtefælle
- plejeforældre
- voksne på opholdssted/institution
- bedsteforældre eller andre familiemedlemmer.

Der har desuden været mulighed for at svare 'andet', hvilket er blevet fulgt op af et åbent spørgsmål, hvor de unge har haft mulighed for at uddybe deres svar. Når vi omtaler kernefamiliebørn, henviser vi til de unge, der har svaret, at de bor sammen med begge deres forældre. Begrebet 'brudte familier' refererer til de resterende ni familietyper samt andet-kategorien.

Vores omtale af unge med 'anden etnisk baggrund end dansk' er også et resultat af bearbejdning af data. De unge er blevet bedt om at angive hvilket af følgende sprog, der tales mest i deres hjem: Dansk, tyrkisk, kurdisk, polsk, tysk, farsi, arabisk, punjabi, serbokroatisk, rumænsk, somali, persisk, pashto, norsk, svensk, vietnamesisk, engelsk, kinesisk, singalesisk og tamil. De unge har desuden haft mulighed for at vælge en 'andet-kategori'. De 19 sprog er

1 Det er ikke alle specialskoler, der er organiseret omkring klassetrin. I de tilfælde, hvor en udvalgt skole ikke har 8. klassetrin, har lærerne på skolen udvalgt en gruppe børn, der er vurderet alderssvarende. Specialklasser er blevet tilbudt at læse spørgeskemaet igennem for at vurdere det i forhold til deres elever og deres særlige behov

valgt ud fra oplysninger fra Danmarks Statistik om de største etniske grupper i Danmark. Unge, der har angivet, at der oftest tales dansk i deres hjem, har vi kategoriseret som 'etnisk danske', mens unge, der har angivet et af de andre sprog eller 'andet' betegnes som 'anden etnisk baggrund end dansk'.

Skalaen, der belyser livstilfredshed, som er præsenteret i figur 2 og 5, er inspireret af Skolebørnsundersøgelsen, det danske bidrag til det internationale forskningsprojekt Health Behaviour in School-aged Children (HBSC). Brugen er aftalt med ledelsen af Skolebørnsundersøgelsen, lektor Mette Rasmussen og professor Pernille Due, Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet. Skalaen har vi efterfølgende inddelt i kategorierne 'lavt', 'moderat' og 'højt kendskab'. Denne inddeling er inspireret af skalainddeling for bl.a. livstilfredshed (Jacobsen m.fl., 2015).

Når vi henviser til sammenhængen mellem stemning i hjemmet og børns trivsel i Ottosen m.fl. (2010), skal det bemærkes, at deres analyser omhandler 3-15-årige, mens vores fokus er unge i 8. klasse (dvs. 13-16-årige).

De spørgsmålsformuleringer, der er angivet ved figur 8, 9 og 10, er tilpasset hver familietype. Fx er unge, der lever i kernefamilier, blevet spurgt om begge forældre, mens unge, der kun lever med deres mor, kun er blevet spurgt om moren.

Alle sammenhænge i analyserne er statistisk signifikante. De er chi-testede og har en p-værdi under 0,05.

KVALITATIV DEL

Vi har i foråret 2015 gennemført kvalitative interviews med seks unge fra 8. klasse på to forskellige skoler. De interviewede unges alder svarer til alderen på de unge i Børne- og Ungepanelet. Interviewene varede 30-45 min. og var semistrukturerede. Interviewene var eksplorative og fandt sted før spørgeskemaundersøgelsen.

Formålet var at få de unges egne erfaringer, oplevelser og meninger om 'den gode familie' samt at bidrage med eksempler fra de unges eget liv. De unges fortællinger og eksempler har vi både brugt til at kvalificere udviklingen af spørgeskemaet og til at forstå de efterfølgende statistiske fordelinger.

CITATER OG ANONYMISERING

I analysen indgår både uddrag fra de åbne svarkategorier i spørgeskemaet og citater fra de kvalitative interviews. Alle navne på informanter fra de kvalitative interviews er ændrede af hensyn til anonymitet. Citater kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.

KILDER

Børnerådet (2014): *Stressede forældre skælder ud og råber*. Børneindblik 6/14.

Børnerådet (2015): *Det er børnene, det handler om. Deres mening er faktisk ret vigtig. Børn og unge fortæller om deres møde med Statsforvaltningen*.

Børnerådet (2015): *Mere end hver fjerde ung har svært ved at snakke med mor eller far*. Børneindblik 5/15.

Børnerådet (2015): *Unge fra økonomisk trængte familier trives dårligere end andre unge*. Børneindblik 6/15.

Børnerådet (2016): *Hver anden ung kender ikke sine rettigheder*. Børneindblik 1/16.

Danmarks Statistik (2015): *Færre børnefamilier delt i 2014*. Nyt fra Danmarks Statistik, 27. maj 2015, nr. 255.

Danmarks Statistiks Statistikbank (2016): *BRN9: Børn (alle 0-17-årige). 1. januar efter kommune, alder, familietype, mor status og far status*. Februar 2016.

Jacobsen, Turf, Nana Riget Nielsen, Matilde Bruun Hansen & Johanne Skibsted Holm (2015): *Ungdomsliv på kredit. Gældsproblemer i forbrugersamfundet*. Trygfonden og Forbrugerrådet Tænk.

Ottosen, Mai Heide, Dines Andersen, Lisbeth Palmhøj Nielsen, Mette Laustsen & Sofie Stage (2010): *Børn og Unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2010*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Rasmussen, Mette, Trine Pagh Pedersen & Pernille Due (red.) (2015): *Skolebørnsundersøgelsen 2014*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Sex & Samfund (2015): *Unge vil have forældre og venner på banen for at reducere mistrivsel hos danske børn og unge*.

BØRNEINDBLIK

NR. 2/2016 · 3. ÅRGANG · 14. MARTS 2016

TEKST OG ANALYSE WINNIE ALIM · E-MAIL: WIA@BRD.DK · T: 3378 3310,

CECILIE NIELSEN · E-MAIL: CEN@BRD.DK · T: 3378 3313 OG LINE EMMA JØNSEN · E-MAIL: LEJ@BRD.DK · T: 3378 3315

REDAKTØR KATRINE MUNCH BECHGAARD · E-MAIL: KMB@BRD.DK · T: 3378 3317

BØRNERÅDET VESTERBROGADE 35A · 1620 KØBENHAVN V · WWW.BRD.DK · E-MAIL: BRD@BRD.DK

Børnerådet
